ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНА ДОВІДКА ПРО ТЕРИТОРІЮ НОВОГО ПОСЕЛЕННЯ

Місце переселення Рисвянки визначається географічними координатами - 50°40′ пн.ш. і 26°28′ сх. д. Відстань від Рівного по прямій лінії – 15 км, напрямок – північний схід. Відстань від старого поселення по прямій лінії – 14 км, напрямок – південний захід.

В докембрії (2,5 – 2 млр. р. назад) тут панував геосинклінальний режим, відбувалися виливи магматичних порід, активні вулканічні процеси. Результатом такої діяльності стало утворення древнього кристалічного фундаменту (1,7 – 1,5 млр. р. тому). Територія переселення розміщена на крупній тектонічній платформенній структурі цього фундаменту – Волино-Подільській плиті, яка залягає на глибині близько 800 м. Геологічну основу фундаменту становлять архейські біотинові гнейси і нижньопротерозойські сірі та рожеві середньозернисті граніти.

Осадові породи на фундаменті почали нагромаджуватися ще в пізньому протерозої (сірі та рожеві кварцеві пісковики, алевроліти, аргіліти, зеленуваті туфи, базальти). Характер залягання осадових відкладів пізнього протерозою свідчить про нестійкі умови в цей період. Поряд з активною вулканічною діяльністю та виливанням магми відбувалися неодноразові зміни континентального режиму морським.

В наступні геологічні періоди палеозою, мезозою, кайнозою (від кембрійського до неогенового) у зв'язку з триваючими рухами земної кори дана територія то піднімалась, то опускалась, то заливалась морями, то звільнялась від них. При цьому утворювались все нові відклади гірських порід (різнокольорові глини, пісковики, вапняки, мергелі, крейда), а клімат і рослинність змінювались від помірного і вологого субтропічного до сухого напівпустельного.

Палеогеографічні умови антропогену характеризуються пануванням суші, коливальними рухами земної кори, зміною клімату з тенденціями до похолодання, формуванням структури

ландшафтів, близьких до сучасних. Антропогенні нашарування на розглядуваній території переважно складають лесовидні суглинки, які лежать на розташованій нижче товщі крейдяних мергелів. Потужність лесовидних суглинків становить 15-20 м. У своєму складі вони мають значний вміст карбонатів кальцію, за даними співвідношення часток різного розміру лесовидні суглинки відносяться до крупнопилувато-легкосуглинкових. За сукупністю своїх механічних, хімічних і фізичних властивостей вони вважаються одними з найбільш цінних ґрунтоутворюючих порід.

Тривала і мінлива історія геологічного розвитку сприяла нагромадженню на окремих ділянках осадових комплексів корисних копалин. Хоча у цьому відношенні територія вивчена недостатньо, відмітимо наступне. Від вищезгаданого закоординованого місця на відстані 1 км на південний схід виявлено родовище глини, а на віддалях відповідно 1 і 3 км на північний захід – родовище глини і поклади торфу. Торф має хорошу якість, потужність в окремих місцях становить 2–2 ,5 м.

Особливості геологічної історії, складна взаємодія ендогенних і екзогенних процесів знайшли своє відображення у характері сучасного рельєфу та сприяли його певній диференціації. Якщо розглядати геоморфологічне районування, то територія переселення лежить в межах Рівненського плато Рівненської хвилясто-горбистої височини (геоморфологічна підобласть Волинської височини) і являє собою лесову рівнину з поширенням водно-ерозійних форм рельєфу. У східному, західному і північному напрямках рельєф має спокійний характер (нахил поверхні майже всюди становить 1 – 3°, переважаючі абсолютні висоти 219-222 м) і його можна визначити як широкохвилястий. У південному напрямку рельєф характеризується наявністю глибоких балок з крутими схилами (нахил поверхні інколи більше 15°, переважаючі абсолютні висоти 190-210м) і його можна визначити як вузькохвилястий. Домінуючими сучасними геоморфологічними процесами є водна ерозія (переважання площинного змиву, вибіркове і

локальне яроутворення), просідання відкладів лесового комплексу, суфозія, заболочення.

Клімат помірно-континентальний з теплим і вологим літом та м'якою зимою. Протягом року переважають атлантичні повітряні маси, сонячне сяйво складає близько 1700 год. Період із середніми добовими температурами вище 0°С становить 257 днів і настає 12 березня, а закінчується 24 листопада (за даними Рівненської метеорологічної станції). Безморозний період становить в середньому 161 день (з коливанням від 128 до 184), а без заморозків – 131. Середня дата припинення заморозків – 14 травня, початок – 1 жовтня. Стійке промерзання ґрунту спостерігається протягом 50-90 днів, середня глибина снігу близько 50 см, найбільша 100-120 см. Середня багаторічна температура повітря становить близько 7°С, пересічна температура січня -5°С, -6°С, липня 18°С, 19°С. Відносна вологість повітря в середньому за рік становить 70-80%, знижуючись у травні до 60-65% і збільшуючись у грудні до 85-90% . Чергування різко посушливих літ з вологими – характерна особливість місцевого клімату. Річна кількість опадів становить 600-650 мм. Річний хід опадів характеризується чітко виявленим максимумом у липні (80-90 мм) і мінімумом у січні (40-50 мм). Середня тривалість бездощового періоду становить 3-4 дні. Протягом року переважає хмарна погода, кількість похмурих днів складає 150. У холодну пору року переважають південно-східні, південні, південно-західні та західні вітри, а в літню – західні та північно-західні. Середня швидкість вітру становить 4 – 6 м/с (в зимово-весняний період вища, ніж у літньо-осінній).

Ґрунтові води залягають у верхньокрейдяній товщі мергельно-крейдяних відкладів відносно глибоко (переважно більше 20 м), мають достатні якісні показники, тому можуть використовуватись для господарських та побутових потреб.

Дана територія в минулому була вкрита грабово-дубовими лісами і це поряд з іншими факторами (насамперед, характером приповерхневих геологічних утворень) відіграло визначальну роль у формуванні сучасного ґрунтового покриву. Під лісами і трав'яною рослинністю на лесовидних суглинках найбільше

поширення отримали сірі та темно-сірі опідзолені ґрунти, менше – чорноземи опідзолені. Сірі опідзолені ґрунти характеризуються підвищеною кислотністю, безструктурністю, незначним вмістом гумусу, зниженою родючістю. Темно-сірі опідзолені відрізняються зменшенням кислотності, поліпшенням фізичних властивостей, більшим вмістом гумусу, вищою родючістю. Ще кращі морфологічні і фізико-хімічні властивості у чорноземів опідзолених, що підвищує їх природну родючість.

Природні рослинні асоціації представлені, насамперед, лісами, луками і заболоченими ділянками. Невеликий мішаний ліс знаходиться на віддалі 1 км південніше згаданого закоординованого місця. В деревостої основними породами є сосна, осика, вільха, граб, дуб, береза. Підлісок складається із ліщини, бузини, горобини, глоду, терену. У трав'яному ярусі поширена папороть, ожина, типчак овечий, чебрець, суниці, чорниці. У лісі зустрічаються й гриби – опеньки, сироїжки, лисички, підосичники, підберезники, білі. Серед лучної рослинності переважають злаки і різнотрав'я (трава звичайна, щавель кінський, мітлиця, костриця, тонконіжник, череда, кульбаба). На заболочених ділянках ростуть верболози, осока, очерет, лепеха, хвощ, вороняче око.